

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
 Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
 Stane četrletno: 1 šiling.
 celoletno: 4 šilinge.
 Za ugoslavijo
 četrletno: Din. 25.—
 celoletno: Din. 100.—
 Poznašna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 5. septembra 1928.

Št. 36.

Nemci in narodnost.

Malo je manjšin, ki bi se ne imele bojevati za svoj narodni obstanek. Ko so doma izčrpana vsa pota, ko doma ni bilo nikjer najti poslušnega ušesa, se obrne manjšina običajno na mednarodno vest. Tako so se tudi tirolska katoliška društva obrnila na vsa katoliška društva sveta, da bi se pridružila protestu zoper prepoved rabe nemškega jezika pri krščanskem nauku na južnem Tirolskem. Izdala so naslednji oklic:

„V bridki uri vas kličemo. Vsem je znano, kako junaško se je vojskovala Tirolska stoletja, da ohrani čistost in edinstvo vere. Pred malo leti je bila Tirolska še cela, danes je raztrgana in dve tretjini sta združeni s tujo državo. To je neizrekljivo bridko, a ni še najbridkejše. Obljubili so južni Tirolski varovati njene pravice in kot svete ohraniti, pa so je kršili in teptali z nogami. Starše so prisilili, izročati svoje otroke učiteljem, ki govorijo tuj jezik, do katerih ne morejo imeti zaupanja. Tudi to še ni najbridkejše. A sedaj so se dotaknili zadnjega, kar je pravic oropanemu narodu še ostalo: možnost, vsajati v nežna srca otrok v materinem jeziku resnice svete vere kot brambo, oporo in tolažbo za celo življenje. Zamorci v Afriki uživajo pravico, da se morejo učiti spoznavati in ljubiti vero v materinem jeziku, otrokom veri zveste gorske dežele pa bi se naj smele odslej podajati večne resnice samo v tujem jeziku zatiralcev. En sam bolesten krik se razlega po vsej deželi. Toda ne sme se glasno izreči, zakaj že čakajo ječa in verige tiste, ki hočejo povzdigniti glas za najsvetejšo vseh pravic.

Oče krščanstva so zagotovili brezpravnemu ljudstvu južne Tirolske verski pouk v materinem jeziku. In zdaj se upa posvetna oblast drzno poseči v čisto lastno pravico Cerkve, od Kristusa ji izročeno. — Katoličani Avstrije in Nemčije so najbližje in najgloblje prizadeti po tej nezaslišani krivici, ki jo hočejo zadati našim rodnim bratom; na te se obračamo v tej najbridkejši uri katoličani severne Tirolske. Dvignite se kot prvi v plameneč protest zoper krivice, ki zadenejo ne le vaše rodne brate, temveč Cerkev božjo samo.“

Slovenci pač čutimo z nesrečnimi katoličani, ki občutimo sami isto. Radi slišimo tak glas, ker nam govori od srca. Ne veselimo se krivice, ki se godi drugim; a veseli nas, da se Nemci pritožujejo zoper krivice, ki jih Nemci prizadevajo tudi nam (Grabštanj, Grebinj, Ruda itd.), in da lahko čutijo z nami, ker doživljajo isto sami. Upamo, da nas enak boj za pravice kot ude iste Cerkve zbliža.

V istem tirolskem listu, ki je ta oklic objavil, se mož iz južne Tirolske, ki mnogo potuje, hudo pritožuje čez Nemce iz Švice, Berlina in drugih delov Nemčije, čez moške in ženske, ki nimajo nič narodnega čuta, ki odobravajo samo italijanske napise na železnici in še nastavljanje italijanskih uradnikov mesto nemških, ki hvalijo Italijane, njihovo prijazenost in oliko; občudujejo velikega Mussolinija, pa nič ne občutijo krivic, ki se godijo Nemcem pod Italijanom, pač pa jih šele zagovarjajo, češ, da so sedaj Tirolci pač italijanski podaniki in je Italijan gospod. Enemu takemu gobeždaču je zabrusil v obraz: In vi hočete biti Nemec? Fuj Teufel! Prizadeti se je potem opravičeval, da mu niso znane razmere. Gotovo ni lepo ne za Nemca ne za Slovence, če pozna le sebe in svoje rojake v svobodni domovini, nima pa smisla in srca za brate pod tujim jarmom.

Poučno je tudi, kar isti popotnik pripoveduje v istem članku, da Prusi niso razumeli tirolskih kmetov in so grajali, da to ljudstvo, s katerim bi se sicer izvrstno zabavali, govori tako slabo nemščino, češ, da govorijo oni doma čisto drugače. — Spominjam se, da je tujec na železnici vprašal, kak jezik je to, ko je slišal govoriti slovenski. Potem se je pa čudil, kako je mogoče, da imajo šole samo nemške napise, če je ljudstvo slovensko. In začel je hvaliti, kako je v Nemčiji v vseh deželah, v šolah, uradih in vojaščini en sam jezik (ker manjšinam ni dopuščeno, da bi se posluževale svojega materinega jezika, kakor pri nas v šolah, uradih itd.).

Nemška duhovščina na Češkoslovaškem se je pridružila protestu in sklenila 22. avgusta: Društvo nemške katoliške duhovščine praške nadškofije zasleduje z največjim sočutjem in občudovanjem junaški boj nemške duhovščine na južnem Tirolskem za naravno pravico nemških južnih Tirolcev po uporabi nemškega materinega jezika pri verouku, pridigi, božji službi in dušnem pastirstvu. V vseh časih in za vse narode je zahtevala in branila katoliška cerkev to naravno pravico, in sveti Oče jo je v tem slučaju tudi izrecno priznal. Društvo izreka zato težko zatiranim, neustrašenim nemškim sobratom na južnem Tirolskem toplo sočutje in občudovalno priznanje in prosi za nje moči in vztrajnosti v njihovem boju!

Premog, elektrika, petrolej in drva.

Četudi se povsod gradijo električne naprave, naše gospodarstvo največ moči zajema še vedno iz premoga. Avstrija potrebuje premoga 9 milijonov ton (ena po 10 mct), sama jih pridela samo 3 milijone, in je zato uvoz premoga za nas velikega pomena. Zadnji čas sta se Nemčija in Češka borili za avstrijski trg in sta nam premog ponujali kolikor mogoče poceni. Državi sta podpirali to tekmo s tem, da sta za premog določevali kar najnižjo voznino na svojih železnicah, ko pri takem blagu poleg cene največ odločuje voznina. Pred tremi meseci se je zgodilo, da je Češka določila za prevažanje premoga nižjo ceno kakor Nemčija. Nemčija vsled tega izgublja trg v Avstriji, Češka pa ga pridobiva. Ker je pa treba vozom dajati blaga za prevažanje tudi, ko se vozijo domov, se zdaj na Štajerskem nalaga železna ruda za Češko ki se je poprej prevažala v Vestfalijo. Na to so pred mesecem nemške železnice svoje tarife za prevažanje premoga v Avstrijo znižale za 12%. To je bilo v prilog avstrijskim tovarnam, ki se jim je premog zopet dajal ceneje. Bati se je le, da se tudi premogovniki na Češkem in v Vestfaliji kartelirajo ter določijo ceno in delokrog. Produkcija premoga se v vsi Evropi silno množi; od l. 1926 na 1927 se je pomnožila od 478 milijonov ton na 640 milij. V mnogih slučajih se zdaj stroji kurijo z oljem, električne naprave se gradijo dalje, a naprej tudi raste množina premoga, ki se vsaki dan nakopuje. Vsled tega zdaj trenutno električne naprave niso dosti rentabelne, ali sodi se, da bodo, ko se dogovore premogovniki in bodo po dogovoru začeli navijati cene.

Trgovina z lesom.

Četudi Avstrija ne producira toliko lesovine kakor severne dežele Švedska in Norveška, vendar je izvoz lesa ena največjih in naj-

pomembnejših postojank v naši trgovski bilanci. Pri tem je žal več hlodov kakor desk ali obdelanega lesa. Delo je pri nas dražje kakor drugod, vsled tega se obdelovanje prenaša tja, kjer je ceneje, v inozemstvo, brezdelni ljudje pa ostanejo nam, in jih ne moremo izvažati. V zadnji dobi je padla cena lesa, samo pri lesu za papirnice se še drži. Ker glavni del lesne cene tvorijo stroški prevažanja, se mora znižati ali cena spravljanja z vozom in ljudmi, ali pa cena prevažanja na železnici, ker nam inozemstvo lesovine ne bo plačevalo dražje, nego drugi ponujajo. Zlasti se je bati, da bi Francija svojo lesovino zopet kupovala na Poljskem ali Ruskem. Naš izvoz hlodov v Nemčijo raste: febr. meseca l. 1927 se je odpeljalo 6400 vagonov, kar obžalujejo domače žage, katerim se jemlje delo. Naprej trajajoči Mieterschutz pa doma ne pripušča razvoja stavbinske obrti, ki bi bila največji odjemalec obrezanega in obdelanega lesa.

Akcije Galiških petrolejskih jam so po vojni prešle iz avstrijskih v francoske roke. Avstrija je te akcije brez obotavljanja izpustila iz rok, ker se slabo obrestujejo, in potem se je tudi izkazalo, da Avstrija dobi petrolej ceneje iz bližje Romunije in ne iz Galicije, ker se tu olje pošilja po vodi, kar je ceneje, kakor prevažanje po železnici. Francija pa je akcije rada prevzela, ker se hoče z lastnimi jamami osamosvojiti od dogovorov med Angleško in Ameriko, ki sta lastnici največjih petrolejskih jam na svetu. Francija si je posebno v skrbeh, da v slučaju vojne za svoja letala ne bi imela bencina.

POLITIČNI PREGLED

Domače politične vesti. Uradniki so se zopet zglasili pri zveznem kanclerju in ga opomnili, da bo treba pričeti z nadaljevanjem pogajanj, ki so se pred meseci prekinila. Dr. Seipel je bil prisiljen, da jim je to obljubil. Ponovno prihajajo z zahtevo po 13. mesečni plači. Polovica proračuna že gre za uradnike in v primeri z drugimi državami pri nas gotovo niso slabo plačani, a še nimajo dosti. — Ministrski svet je sklenil, da se Avstrija pridruži podpisnicam protivojnega pakta. — K desetletnici obstoja naše republike se izda poseben zakon o pomnilostitvi. Ministrski svet je dal justičnemu ministru točna navodila, na podlagi katerih bo izdelal zakonski osnutek.

Inozemstvo:

Manjšinski kongres v Ženevi. Dne 29. avg. je bil odprt četrti kongres evropskih narodnih manjšin po predsedniku dr. Wilfanu. Kongresa so se udeležili zastopniki 35 milijonov narodnih manjšin, ki pripadajo 14 državam in 12 narodnostim. Prvikrat so bili navzoči Ukrajinci in Belorusi iz Poljske ter Bolgari iz Romunije. Vseh zastopnikov je bilo 70 od več kot 30 manjšinskih skupin iz raznih držav. Predsednik Wilfan je v otvoritvenem govoru pozdravil najprej novovstopivše manjšinske skupine in obžaloval, da tri manjšinske skupine iz Nemčije, ki so lani izstopile, kljub doseženemu načelnemu sporazumu niso navzoče na kongresu. Dalje je izvajal, da je kongres vedno smatral za nujno nalogo, da se ustvari zaupno razmerje med Društvom narodov in med narodi, posebno pa narodnimi manjšinami. Društvo narodov samo pa žal kaže nad vse vznemirljive znake, da ne razume svojih nalog v svojih last-

nih vrstah. Na mesto zaupanja je stopilo vedno večje nezaupanje in zato se mora lojalno sodelovanje manjšin zaradi Društva narodov samega izpremeniti v kritiko. S stopitvijo v tuji državni skupnosti se manjšine popolnoma strinjajo, stopitev s tujo narodno skupnostjo pa morajo odločno odklanjati. Dr. Wilfan je zelo ostro govoril proti namenu potujčevanja. Z obžalovanjem se mora ugotoviti, da se upanje manjšin v manjšinske oddelke Društva narodov nikakor ni izpolnilo. Zastopal je stališče, da se ustanovi samostojna manjšinska komisija pri Društvu narodov, ker se niti Svet niti uprava Društva narodov iz čisto tehničnih vzrokov ne moreta zadostno pečati z manjšinskimi vprašanji. V enakem smislu so se izjavili tudi drugi govorniki. Kongres je poslal državnemu tajniku Kelloggu brzojavko, v kateri izraža upanje, da bo delo za preprečitev vojne kronal z delom za preprečitev nasilstev nad evropskimi manjšinami. Kongres je trajal tri dni in je razčistil vprašanje razmerja k Društvu narodov. Sklenilo se je, da se ustanovi osrednja pisarna, ki bo študirala položaj evropskih narodnih manjšin. Medparlamentarni uniji se je poslala zahvala, da se je bavila z manjšinskim vprašanjem in obenem podčrtalo soglasno stališče obeh kongresov.

Kraljevina Albanija. O tem se govori že od časa, odkar je prevzel vladu s pomočjo Italije Ahmed Zogu. Vprašanje je stopilo bolj v ospredje, ko je Venizelos, prijatelj Jugoslavije, prevzel grško vladu. Zato je hotela Italija vsaj Albanijo za vedno popolnoma privezati nase. Izkorišča jo itak že do skrajnosti, zakaj v rokah Italije ni samo gospodarstvo, temveč tudi vojska. Ahmed beg Zogu je izvedel volitve v ustavodajno skupščino in vtaknil v zapor vse opozicionalce, ki se povečini še sedaj nahajajo v njih, da lahko počenja brez njih kar hoče. Po vsej Albaniji so bile prirejene manifestacije za Ahmed beg Zoguja, ki so italijansko delo. Prebivalstvo odkrito priznava, da je gibanje za uvedbo monarhije umetno in od italijanske strani izsiljeno. Velesile proti temu ne bodo ugovarjale, ako je to želja naroda. Ahmed beg Zogu je nasilnik, ki vlada z ječo, topovi in visilicami s pomočjo Italije. Izhaja iz pastirske rodbine. Zdaj se je oglasil od nekega nemškega princa Wied, ki je bil pred svetovno vojno od evropskih vlasti postavljen za kralja Albanije. Wied pravi, če hočejo imeti Albanci kralja, naj njega pustijo nazaj na prestol, s katerega so ga bili pognali. Pa Albancem menda ni dosti do nemškega kneza. Vendar se svojih pravic do prestola noče odpovedati in bo čakal ugodnega trenutka, ko bo dobil s pomočjo prijateljskih držav svoj prestol nazaj. Albanski odbor za narodno obrambo je izdal proglas, ki bo predložen velesilam in Društvu narodov. Proglas opozarja velesile na Mussolinijevo delo v Albaniji, kateremu so na razpolago gospodarske, politične in vojaške sile, ki ogrožajo mir na Balkanu in mir v Evropi. Ahmed beg Zogu je ustrežljivo orodje Mussolinija. 25. avgusta je bila otvorjena nova skupščina. Najprej je bila prečitana poslanica Ahmeda bega Zogu, nato se je izvolila komisija, ki bo overovala mandate. Italijansko poročilo pravi o otvoritvi narodne skupščine, da je bil v Tirani ustavljen ves promet, trgovine so bile zaprte. Prebivalstvo z dežele je v velikih trumah prihajalo v mesto. Zogu je bil končno izvoljen za kralja, je volitev sprejel in prisegel na novo ustavo. Zanimivo je, da je on kralj vseh Albancev in ne — Albanije. Povod za nove spletke na Balkanu.

Kelloggov protivoini pakt se je med velikimi slovesnostmi podpisal 27. avgusta v Parizu s strani petnajstih držav. Petnaest držav se zavezuje, da se odreka vojne kot sredstva državne politike v medsebojnih odnosih. Te države obljubljajo, da se med seboj ne bodo več vojskovale. Obljuba je svečana, ni pa predvidena nikaka kazen za podpisnico, ki bi obljubo prelomila. Zato se pušča vsaki državi pravica, da si sama zagotovi svojo obrambo v primeru neizzvanega napada. Poleg tega dobijo proti kršilcu pogodbe proste roke tudi vse druge podpisnice pakta, ki lahko ukrenejo napram njej, kar se jim zdi prav. Lahko ji napovedo vojno, lahko pa ostanejo tudi nevtralne. Obenem ostanejo v veljavi vse druge pogodbe, ki se ne križajo s protivoinim paktom. Materijalno pogodba ne nudi nikakega novega jamstva proti možnosti novih vojn. Nikakor pa mu ne gre odrekati velikega moralnega pomena. Država, ki je stavila svoj podpis pod pariški

dokument, si bo pač dobro premislila, preden stori korak, s katerim utegne izzvati proti sebi vsaj sovražnost svetovnega javnega mnenja. Podpis se je vršil na sledeči način: Predstavniki tujih držav so se najprej zbrali pri francoskem zunanjem ministru Briandu, od tam pa so se vsi skupno podali v spremstvu helebardistov v slavnostno dvorano, v kateri je bila postavljena velika miza v obliki podkve. Prvo mesto je zavzel zunanji minister Briand, na njegovi desnici pa so se razvrstili zastopniki tujih držav po sledečem redu: Nemčija, Belgija, Italija, Japonska, Poljska, Češkoslovaška. Na levici so se razvrstili predstavniki ameriških držav in zastopniki angleških dominijonov. Po Briandovem nagovoru, ki je bil po radiju razširjen po vsem svetu, je pričelo podpisovanje pakta. Podpisovanje se je vršilo po abecednem redu držav tako, da je najprej podpisal dr. Stresemann za Nemčijo, nakar so sledile ostale države. Vsa ceremonija je trajala pol ure. Takoj po podpisu protivoinnega pakta je bilo odposlano brzojavno vabilo državam, da se pridružijo temu paktu. Danska, Jugoslavija, Romunija in Peru so izjavile svoj pristanek, povabljeni sta tudi Avstrija in Grčija. Francija je povabila tudi Rusijo. Ljudski poverjenik Litvinov je prosil, da se mu da seznam onih držav, ki so razum Rusije bile povabljeni k podpisu, in pa diplomatsko dopisovanje, ki se je vršilo pred pogajanjem za pogodbo, da bo sovjetska vlada mogla vprašanje proučiti.

DOMAČE NOVICE

Priprave za avtonomijo. Ni še dolgo, kar je poročal naš list, kako grdo je ravnala naša deželna šolska oblast, ko je imenovala za nadučitelja v Šmarjeti v Rožu mladega učitelja, ki ima borih 8 službenih let in zapostavila slovenskega nadučitelja g. M. Herzeleta s 30 službenimi leti in najboljšo kvalifikacijo, pa že zopet se nam poroča še večja kravica. Deželni šolski svet, čigar člani so sluge zlobnega „Heimabunda“, so že sklenili, da se prestavi g. nadučitelj M. Herzele gor blizu tirolske meje v nemške Tröppole. Iz Glini v Rožu na Krappfeld tam blizu Štajerske, od tam v Borovlje v Rožu in iz Borovelj v Tröppole na tirolsko mejo, to je toraj trnjeva pot, ki jo mora iti tekom enega leta slovenski učitelj. Mussolini — koroški deželni šolski svet, dva brata, kakršna boljši najti ni mogoče, le da je drugi starejši in zlobnejši kot prvi.

Z dežele. Zadnjič srečam 2 gospoda v nekem kraju Rožne doline, ki sta govorila tuj nerazumljiv jezik. En gospod mi je znan in je višja državno nastavljeno oseba, drugi pa gotovo sorodnik iz Italije. Nehote mi pride na misel, koliko Slovencev je bilo po plebiscitu odslovljenih iz javne službe in vrženo na cesto brez vzroka, ne da bi jim dala država zasluženo pokojnino, ja še več, odrekli so jim kratkoma državljansko pravico, ako ravno so bili avstrijski podaniki in ves čas v javni službi na Koroškem. Druge pa, po prevratu iz sedanje Italije in Jugoslavije prihajajoče, so brez razlike narodnosti (samo zaveden Slovenec ni smel biti) in brez vsake formalnosti kratkoma nastavili v javni službi ali jih pa upokojili. Kje je pravičnost naših Nemcev, ki jo trobijo zmiraj v svet?

Bistrica v Rožu. (Nemški delavec napada slovenske šolarje.) Človek bi mislil, da se kaj takega v svobodni državi ne more pripetiti. Evo ti slučaj. Otroci gredo iz šole in ko pridejo do železniške proge, kjer so bili zaposleni tuji delavci, jih vpraša monter, je li šola končana, kar mu šolarji potrdijo. Nato nahruli monter šolarje: „Warum plapperts ihr immer windisch, wir sind ja nicht in Jugoslawien. (Zakaj klepetate zmiraj slovenski, saj nismo v Jugoslaviji.) Šolarji gledajo nekaj časa tega tujca in odidejo gotovo z mislijo, kaj tebi to mar. Gotovo smejo na nekulturnem Balkanu govoriti otroci med seboj v svojem materinem jeziku, in ko bi bil ta tudi kitajski.

Rožek. (Poletne počitnice.) Preložitev šolskih počitnic na deželi je dvignila med kmeti in kmetskimi organizacijami mnogo prahu. Konferenca šolskih nadzornikov je sklenila in tudi upeljala poletne počitnice v beljaškem in šmohorskem okraju. Kmečko ljudstvo je vsled tega silno ogorčeno, ker pač poletne šolske počitnice za deželo nikakor niso na mestu in zlasti kmeta zelo oškodujejo, ker se mu na ta način:

odvzame ravno v jeseni prepotrebni pastir. Na podlagi nevolje prebivalstva je prišlo do protestnega shoda pod firmo Landbunda pri Voju v Podhumu, ki se je vršil dne 29. julija ob obilni udeležbi ljudstva. Zastopane so bile vse stranke in so padale ostre besede napram šolskim oblastim. Zanimivo pa je, da napovedana dva govornika Landbunda nista prišla in si je moral sklicatelj oskrbeti drugega. S tem je Landbund dokazal, da ne zastopa interese kmetov tako, kakor obljublja o priliki volitev. Sklenil se je oster protest, ki ga je podpisalo 160 oseb. Ker se je v protestu zagrozilo, da se šola siloma zapre, ako se upravičenih zahtev kmetškega prebivalstva ne bo upoštevalo, je beljaški okrajni šolski nadzornik sklical na posvetovanje krajne šolske svete in občinske zastopce Št. Jakoba, Ledenic in Rožeka. Posvetovanje se je vršilo 20. avgusta na Bregu pri Rožeku. Poleg številne udeležbe zastopnikov občin in šol se je udeležil posvetovanja tudi deželni šolski nadzornik dr. Graber. Po izvolitvi predsednika je deželni šolski nadzornik obširno razlagal, kaj je napotilo šolske oblasti, da so šolske počitnice preložile. Navedel je, da so zlasti obilne šolske zamude in slabi učni uspehi posebno v poletnih vročih mesecih in pa pretirano šolsko leto privedle šolsko oblast do sklepa, da je treba nekaj storiti, kar bi tem nedostatom odpomoglo. Šolske oblasti so hotele kmetski mladini pripomagati s tem do višje izobrazbe. Sledila je ostra razprava. G. župani Seidl graja šolsko oblast, da ni šla po postavitvi poti, ker ni upoštevala krajnih šolskih svetov in jih tudi ni vprašala za mnenje. Prejšnji krajni šolski svet je šele po ovinkih izvedel za nameri okrajne šolske oblasti in nato vložil protest, ki je ostal nerešen. Novi krajni šolski svet je ponovno vložil priziv in zahteval, da se novo šolsko leto nemudoma prične. To je bilo meseca majnika. Ta protest je bil kratko zavrnjen, vsled česar se je prebivalstva polastila skrajna nevolja. Beljaški šolski nadzornik se je opravičeval, da so se krajni šolski sveti vprašali za mnenje, bivši načelnik krajnega šolskega sveta v Rožeku pa ga je zavrnil, da krajni šolski svet takega vprašanja ni dobil in tudi drugje ga niso dobili. Knežinja Lichtenstein povdarja, da je danes ljudstvo suvereno in ima pravico govoriti, ta slučaj pa je skrajni birokratizem. G. Lesjak pripominja, da se z novo odredbo ne bo doseglo, kar se doseči namerava, ampak ravno nasprotno. Zakaj šolske zamude se ne bodo zmanjšale, temveč povečale, vsled česar se tudi pri pouku ne bodo mogli doseči boljši uspehi. Nikakor ne gre, da bi kmetska mladina vsled paše v izobrazbi zastala, medtem ko bi drugi otroci v šoli napredovali. Kmetje nismo v tako sijajnem položaju, da bi mogli nastaviti pri živini odraslega pastirja in jih tudi ni dobiti. Ker smo gospodarsko primorani, zahtevamo, da se ohranijo jesenske počitnice in naj se zamujeni meseci dopolnijo pozimi s tem, da se odpravijo tedenski prosti dnevi. G. Majar pravi, da je v jeseni na kmetih toliko drobnega dela, za katero se lahko otroci uspešno porabijo, dočim poleti ni pravega posla zanje, da se klatijo brez nadzorstva po vaseh. Naj bi se rajši v vročih poletnih mesecih boljše izrabile dopoldanske ure za pouk, da se tako vsaj deloma odpomore nedostatku. Deželni šolski nadzornik se priključuje predlogu Lesjaka in obljubi, da se bo zadeva v tem smislu rešila, okrajni šolski nadzornik pa temu trdovratno nasprotuje s pripombo, da učni načrt tega ne dopušča. G. Majar stavi posredovalni predlog, da bi se upeljal letos septembra in oktobra samo dopoldanski pouk, v bodoče pa naj ostane pri starem šolskem redu, ki je še vedno najboljši. G. Janez Štiker pripominja, da bi kmetje prav radi pustili svoje otroke hoditi v šolo do 20 let, če bi le gnotne razmere dopuščale. Oblast naj upošteva, da se dandanes bori kmet za življenje in smrt, za gon obstanek. Pri tem mora seveda večina kmetskih obratov otroke v največji meri zaposliti, ker drugih poslov ne zmore več. Okrajni šolski nadzornik se priključuje predlogu g. Majarja in potegne za seboj še deželnega šolskega nadzornika, ki je kazal še največ smisla za kmetске potrebe. Zastopniki Rožeka in Ledenic ogorčeno zavračajo ta predlog in zahtevajo prost vsaj mesec september, oktobra pa dopoldanski pouk. Nadzornika obljubita storiti največ ko mogoče. Šolske zamude pastirjev se v teh dveh mesecih ne bodo kaznovale. Toliko v vednost naši javnosti.

Št. Jakob v Rožu. Pri šol. sestrah v siro-
tišnici v Št. Petru se začne zimski gospodinj-
ski tečaj 15. oktobra. Sprejmo se dekleta od 16.
leta naprej in se bodo učile vsega, kar dobra in
razumna gospodinja potrebuje. Podrobna po-
jasnila daje predstojništvo „Šol. sester“.

Podgorje v Rožu. Red službe božje na
malo Gospojnico 8. IX. in na praznik Marijine-
ga imena 9. IX. je sledeči: Ob 7. sv. maša z bla-
goslovom, ob pol 10. sv. maša z blagoslovom,
ob 10. pridiga, ob pol 11. slovesna sv. maša.
Popoldne ob pol 2. pete litanije in blagoslov.
Oba dneva bo spovedoval tudi čg. p. Palerijan,
kapucin iz Celovca.

Globasnica. (Sv. Rozalija) Dne 19. avgusta
t. l. se je vršila na hribu, oziroma v votlini sv.
Rozalije imenitna cerkvena slavnost: blagoslo-
vila se je nova sv. Rozalija. Daleč okoli je zna-
na gora sv. Heme, oziroma sv. Rozalije. Na
gori stoji krasna cerkev blažene Heme in ka-
pelica sv. Rozalije. Podcer kvijo spodaj v div-
je-romantični skalni votlini pa je nova kapelica
sv. Rozalije z novim prekrasnim kipom svet-
nice sv. Rozalije. V celi Podjurski dolini in še
dalje je bila znana in mnogo obiskana cerkev
sv. Heme in kapelica sv. Rozalije. Dne 4. aprila
1926, t. j. ravno na Veliko noč, pa je kape-
lica s kipom sv. Rozalije pogorela. Zalovanje
zavolj te nesreče je bilo splošno in veliko. Po
prizadevanju merodajnih krogov, kakor okr.
glavarstva itd. se je sestavil stavbeni odbor.
Po mnogem trudu se je stavbenemu odboru po-
srečilo postaviti novo kapelico z novim pre-
krasnim kipom. Kip sv. Rozalije je izdelal sve-
tovno znani umetnik p. S. Lobiser. Dne 19.
avgusta pa se je kapelica s kipom cerkveno
slovesno blagoslovila. Obred je izvršil mil. g.
prošt iz Dobrle vasi ob asistenci g. župnika iz
Št. Lipša in domačega župnika ter 2 bogoslov-
cev. Nov kip ali nova podoba sv. Rozalije v na-
ravni velikosti je tako mična in tako ljuba, da
si jo je vredno ogledati. Zato se nudi lepa pri-
ložnost dne 16. septembra, to je na rozarsko
cerkveno žegnanje. Ker je letos kvaterni ne-
delja šele 23. septembra, se obhaja rozarsko
žegnanje že dne 16. t. m., to je prvo nedeljo po
Marijinem imenu, kakor je že stara navada.

Loga vas. (Blagoslov zvonov.) Dobili smo
dva nova zvonova. Blagoslovljenje bo dne 8.
septembra 1928 na malo Gospojnico ob 9. uri.

Št. Jakob v Rožu. Vodstvo šivalne šole v
zavodu čč. šolskih sester naznanja, da sprejme
v pouk za šivanje dekleta, ki se želijo izučiti
šivanja za domačo rabo. Kakor doslej se spre-
jema tudi znanje zunanjega dela od najpro-
stejšega perila do najfinejših izdelanih oblek,
kostumov in plaščev.

Celovec. (Razno.) 26. avgusta je Ema Fa-
ber-Johanny preplavala Vrbsko jezero po dol-
žini v 9 urah 50 in pol minutah. Jezero je bilo
že večkrat preplavljeno in sicer v krajšem času.
— Policija je iskala nekega brezposelnega, da
ga preda deželnemu sodišču. Dotični pa stano-
vanja ni hotel odpreti. Celo ključavničar ni mo-
gel odpreti vrat. Odstraniti so morali okno in
zlesti skozi okno v sobo. Našli so ga med dve-
ma zaklenjenima vratoma in ga odvedli v za-
por. — Pri Klopincu je na križišču treščil mo-
torni kolesar iz Celovca v avto dr. Nageleta.
Motorno kolo je razbito, avto poškodovan in
ena ranjena ženska je bila še isti dan prepelja-
na v sanatorij v Celovec. Motorni kolesar, ki
na vsa mogoča znamenja ni hotel zmanjšati
brzine, je ostal nepoškodovan. — V okolici
Pliberka je bilo izvršenih v zadnjem času več
tatvin. Hlapcu Luki Žmavcerju v Pliberku je
nekdo ukradel budilko. Posestniku Francu
Mačku v Dobu 461 S. Praviijo, da so se tatvine
pomnožile radi sejma, ki se je vršil preteklo
nedeljo in pondeljek, ker rabijo ljudje za zaba-
vo denar. Zabavati se pa hoče na dan sejma
vsak. — Dne 25. avgusta so na Koroškem na-
šli 1726 podpiranih brezposelnih, to je za 73
od prejšnjega tedna manj. — 25. avgusta sta v
Vrbskem jezeru utonila ali izvršila samomor
neki mož in žena z Dunaja. Prazen čoln z ne-
koliko obleko so pozneje našli. — Posestniku
Ožapu na Diekšah je nekdo ukradel iz zaprte
hiše 320 S, srebrno verižico in oblačila. Vsi do-
mači so bili v tem času na polju. — Sejmi na
Koroškem v septembru: 10. Borovlje (konji),
Grabštanj (goveja živina), Čače (konji), 19.
Beljak (konji), 24. Šmihel pri Pliberku (goveja
živina), 29. Rožek (konji in goveja živina).

DRUŠTVENI VESTNIK

Št. Lipš. (Igra.) Naši vrli fantje bodo upri-
zorili na rožarsko žegnanje v nedeljo 16. sept.
ob 2. uri popoldne in na kvaterni nedeljo dne
23. septembra ob 3. uri popoldne šaljivo igro
„Repoštev“.

Št. Jakob v Rožu. V nedeljo dne 9. sept.
se vrši ob 3. uri popoldan v društveni dvorani
mesečni sestanek izobraževalnega društva.
Poleg deklaracij in recitacije je na sporedu
referat strokovnjaka na gospodarskem polju o
„Deželnem kulturnem svetu“.

Št. Jakob v Rožu. Minulo je leto dni, odkar
so nas študentje povabili v Pliberk na dijaški
sestanek. Tako je nas tudi letos vabil dijaški
odbor na sestanek, ki se je vršil dne 12. avgusta
1928 v Tišlarjevi dvorani v Št. Janžu. Uprizo-
rili pa smo igro „Kovačev študent“, pri kateri
so igralci izvrstno rešili svoje vloge. Kakor
znano, je „Kovačev študent“ spevoigra. Ni tre-
ba samo dobre vežbe, ampak je velike važno-
sti tudi petje igralcev. Glavno vlogo je z res
dobrim petjem in nastopom, ki je navdušil vse
poslušalce, izborni rešil p. d. Mečinov Tomej
na Breznici. Posebej naj še omenim lepo do-
neči tenor p. d. Kovačovega Jozeja iz Gorinčič
in obsežni bas p. d. Martinjaka iz Sreji. Sploh pa
so vsi glasovi zelo dobri in igranje tudi. Med
odmori smo zapeli „Koroške doline“ in „Na
dan, Slovan“ pod vodstvom Antona Nagela iz
Št. Jakoba. Udeležili so se prireditve tudi Sve-
čani, ki so po igri pri nastopu zapeli par koro-
ških narodnih pesmi. Tudi šentjanški tambu-
raški naraščaj je sviral par krasnih komadov.
Obenem smo ter večer obhajali 20letnico ob-
stoja lepe narodne šole v Št. Petru pri Št. Ja-
kobu in Ražunov večer, ki se ga je udeležilo
tudi mnogo šentjakobskih mož, da počastijo
našega vrlega narodnega delavca, ki mu gre
velika čast za njegov trud pri zidavi velike in
imenitne stavbe; ljubezen do naroda ni utrudila
človeka, ki je žrtvoval za narod vse svoje
moči. Škoda je, da nismo imeli v sredi našega
nekdanjega čg. župnika, da bi se mu zahvalili
za trud, ko se je skozi več let žrtvoval šoli, po-
sojilnici in izobraževalnemu društvu za naše
šentjakobsko ljudstvo. — V nedeljo dne 9. sept.
1928 se vrši sestanek izobraževalnega društva
„Kot“ v Št. Jakobu v Rožu. Začetek ob 3. uri
popoldne v svoji društveni dvorani.

GOSPODARSKI VESTNIK

**Seja deželnega kulturnega sveta
dne 13. julija 1928.**

(Konec.)

Na Osojskih Turah.

Dr. Scheuch: Lani je deželna vlada vprašala
kulturni svet, ali bi ne bil volje, zavod na Osojskih
Turah prevzeti v svojo režijo? Kulturni svet bil je v
to pripravljen. Dne 4. julija se je pogledalo in neko-
liko cenilo, da se vidi kako in kaj? Posestvo na Osoj-
skih Turah je last koroškega verskega zaklada in ga
ima že od leta 1890. sem koroška dežela v najem, ter
se tam redijo plemenski žrebci in plemenska goveja
živina. Posestvo meri 138 ha in se tam pase 26 žreb-
cev in 12 juncev, poleg tega ima posestvo svojih
12 konj, 35 glav goveje živine in 37 svinj. Živina je
pincgavske pasme in kar najboljše vrste, ena najbolj-
ših v Avstriji. Z Osojskih Tur se jemljejo žrebci, kar
jih je v deželi treba. Zadnji čas zahtevajo gospo-
darji, ki redijo belo živino, da se skrbi tudi za take
junce, kakor se skrbi za pincgavske. Ti želijo se lahko
ustreže tako, da se na Ture dene nekaj manj pincgav-
skih bikov in da se tam število domače živine nekoliko
zniža. Tako bi se paslo 20 pincgavskih in 20 belih
bikov.

Najemnine se je plačevalo samo 4000 S v letu,
kar je pri velikem obsegu posestva malo, ali uvaževati
je treba, da je posestvo s tem, da ga je dežela pora-
bila, pridobilo veliko vrednosti. Ravnateljstvo držav-
nih gozdov zahteva, da se najemnina zdaj zviša na
5600 S. Treba bo tudi še marsikaj prizidati, treba
je gnojne jame; ako se bodo travniki polivali z gnoj-
nico, se bo redilo 20 goved več. Inventar je vreden
60.461 S in bi se v petih letih odplačal po 12.000 S.

Šumy: Deželna vlada v tem slučaju, ko se gre
za deželni kulturni svet, ne bo delala težkoč. Deželni
kulturni svet naj tam redi plemenske konje in živino,
gospodarstvo naj bo pri tem neka pomoč, obenem pa
bo mogoče tam tudi izvrševati dalekosežne poizkuse
z raznimi semeni.

Konjereja in živinoreja.

Dr. Scheuch: Število potrjenih žrebcev je
l. 1928. padlo na 20, l. 1924. jih je bilo še 73, lani
28. Posestnik skoro noben ne mara več vzdrževati
žrebca, ker se ne splača. Ogledovanje žrebcev se
vrši v Feldkirchenu dne 16. sept. Tedaj se bodo pri-
gnali tudi žrebci iz Osojskih Tur. Würtemberžani na-
meravajo kupiti 6 žrebcev. Premiiranje konj se bo
potem vršilo še v Požarnici dne 25. sept. Pri pre-
miiranju konj se bodo letos obdarovali tudi letni
žrebci, ker se jih hoče že zdaj izbirati za razstavo
l. 1930. Državnih žrebcev je v deželi 60, od teh za-
pade zasebnikom 6, v druge dežele se jih odpošlje 5.
Nanovo jih v deželo pride 16, 14 norikov, eden pol-
krven, eden Haflinger. Za Rožno dolino se zdaj pri-
poroča rediti male konje, ki jih vojaščina potrebuje za
prenašanje — Tragtiere, katerih polk vsako leto po-
trebuje približno 60. Obžaluje se, da konjerejska
društva ne delujejo več kakor nekdanj, in so bo po-
izkušalo jih iznova poživiti.

Goveja živina se bo pregledala v Althofenu, v
Svincu ba samo premiiranje juncev, za Melanski oko-
liš bo pregledovanje v Požarnici.

Za Milstat-Radenstein se bo priredilo ogledovanje
živine zadružnikov.

Šola za molžo se je nameravala urediti pri
Kabonu in na Tancenbergu. Ker se je pa zglasilo
samo 9 fantov, se je začelo samo pri Kabonu. Za
dekleta se hoče prirediti taka šola v Drauhofenu.

Gnojne jame.

Za podporo se je zglasilo 430 posestnikov in se
predlaga za 39 naprav po 80 S, za 110 po 110, za
122 po 140, za 87 po 170, za 33 po 200, za 18 po
220, za 8 po 240, za 4 po 260, za 2 po 280, za
7 po 300 S, primerno velikosti in stroškom. Vsa ta
podpora zahteva 63.270 S, na razpolago pa je denarja
samo 34.000 S. Zato se bo vlado prosilo, naj do-
voli večji donesek, sicer bi se morala ta akcija pri-
hodnje leto prekiniti, da se s sredstvi prihodnjega leta
pokrije letošnji primanjkljaj.

Glančnik želi, da bi se Velikovski zadruzi,
ko ne bo premiranja, dalo podpor za nakup plemenske
živine.

Steinkellner želi, da se napravi pregledo-
vanje živine tudi v Št. Lenartu.

Dr. Scheuch sodi, da ni predpogojev, ker se
zdaj živina pregleduje tudi po molžečnosti, ki se more
opazovati le v zadrugah.

Ferlič zahteva, da se naj v Ziljsko daje
dobrih konj in naj se najboljšega prirastka ne pusti
v tujino.

Supersberg odgovarja, da je treba za
žrebce imeti kupce, potem bodo ljudje kaj boljšega re-
dili.

Ritscher sodi, da je treba v Ziljski dobrih
kobil, kakršnih je bilo tam pred vojno.

Dr. Scheuch poroča, da se bo na Dunajski
velesejm poslalo nekaj bele živine, zlasti belih krav z
lepim vimenom. Stroške za prevažanje prevzame kul-
turni svet.

Za našega kmeta.

Odcepitev zemljiških delov.

Zemljiška knjiga služi varnosti pravnih
razmer pri prometu nepremičnim in za pospe-
ševanje ter varnost kreditov. Zemljiška knjiga
je javna knjiga, to se pravi, vsak človek ima
pravico vpogleda in si sme napraviti izpiske.
Deli se v tri dele: V prvem delu so navedeni
vsi deli zemljišča, kakovost vsakega dela oz.
parcele ter vsaka spremenitev imovinskega
stanja. V drugem delu je imenovan lastnik
zemljišča in so navedene vse okolščine, ki se
tega tičejo; n. pr. pri mladoletnem lastniku na-
slov varuha itd. Tretji del javne knjige pa služi
za vpis vseh bremen, ki ležijo na zemljišču ter
za izbris teh bremen. Vpisi v zemljiško knjigo
se izvršijo edino le na podlagi pismenega sod-
nijskega odloka. Proti prvemu sodnijskemu
odloku je mogoč priziv na višjo sodnijsko ob-
last (deželno sodišče, najvišji sodni zbor). Vlo-
žiti ga je v teku 8 dneh po dostavitvi odloka in
sicer pri sodniji, od katere je odlok izšel.
Vknjižbe v prvem delu zemljiške knjige, ki se
imenujejo navadno pripis ali odpis zemljiškega
dela, se morejo izvršiti tudi le na podlagi pis-
menega sodnijskega odloka in so podvržene
posebnim predpisom. Pri pripisu zemljiških de-
lov ali odcepitvi pri zemljiških, ki niso obre-
menjene, je to lahko mogoče. Druga stvar pa
je pri odcepitvi parcel pri posestvih, ki so o-

bremenjena. V tem slučaju naznani lastnik, ki hoče del svojega posestva prodati ali oddati, svojo željo sodniji, ki obvesti nato o tem vse osebe in korporacije, ki imajo svoje zahteve vknjižene, ter jih pozove, da se v določenem času izjavijo, ali se strinjajo z odcepitvijo ali ne. Rok za izjavo mora trajati najmanj 30 dni. Proti odpisu se lahko izrazi vsaka obveščena oseba, ne da bi za svoje stališče navedla vzroke. Če se kdo ne izjavi v določenem roku, se smatra, da se z odcepitvijo strinja. Del zemljišča, ki naj bo odcepljen, mora v tozadevni prošnji biti natančno opisan ali iz priložene mape razviden.

Če prevzame kdo lastninsko pravico kakšne nepremičnine, prevzame s tem tudi vsa bremena, ki ležijo na ti nepremičnini in so v javni knjigi beleženi. Ravnotako prevzame tudi vse davke, ki narastejo na podlagi obstanka te nepremičnine ne glede nato, ali so vknjižene ali ne. Ti davki so: zemljiški, hišni, dohodninski davek ter prispevki za socialno zavarovanje. Kdor torej kako hišo prevzame, naj se informira, ali so ti davki in prispevki za socialno zavarovanje (bolniška blagajna, zavarovanje proti nezgodam itd.) že plačani, zakaj drugače jih mora on plačati.

Tečaji.

Deželni kulturni svet v Celovcu priredi v prihodnjih mesecih gospodarske tečaje, ki so za našega kmeta in za kmečke sinove ter hčere velike važnosti. Gledati moramo nato, da se tudi naš kmet nauči novih praktičnih ureditev, da bo sledil toku časa in tako mogel uspešno gospodariti. Priredijo se sledeči tečaji:

1. Gospodarski tečaj: Vršni se od 24. septembra do 6. oktobra t. l. v poljedelski šoli v Celovcu (Ackerbauschule). Poučevali se bodo predvsem glavni pojmi gozdarstva, gojitev gozda, uporaba ter merjenje lesa in najvažnejše postavne določbe glede gozdarstva. Udeleženci tečaja dobijo brezplačno hrano in stanovanje. Prijave je treba vposlati najkasneje do 15. septembra dež. kult. svetu v Celovcu. Prijavnici mora biti priloženo priporočilo načelstva kmetijske podružnice.

2. Mlekarski tečaj. Za povzdigo znanja o pridobitvi, uporabi in obdelovanju mleka se priredijo po deželi dvadnevni tečaji za obdelovanje in razpečevanje mleka. Tečaj ima predvsem namen pokazati, koliko se more mleka pridobiti, kako se mora mleko obdelati ter shraniti oziroma pripraviti za transport. Pouk je teoretičen in praktičen. Tečaj se vrši, če se javi vsaj pet udeležencev, če je na razpolago zadostno število krav in primeren prostor za poučevanje.

3. Dva- do tridnevni sirarski tečaj. V tem se bodo sirarji opozorili na nedostatke in pri izdelovanju sira ter poučili o moderni pridobitvi sira.

4. Tri- do pettedenski tečaji za mlekarkstvo in sirarkstvo. Namen teh je, učence poučiti o praktični uporabi mleka, pripravi sirovega masla in mehkega kakor tudi trdnega sira. Javiti se mora vsaj 8 udeležencev, ki se tudi obvežejo, da tečaj do konca obiskujejo. Na razpolago mora biti dnevno 40 l mleka ter primeren prostor za pouk. Prošnje za te tečaje naj napravi kmetijska podružnica najkasneje do 15. oktobra na deželni kulturni svet ter naj navede število udeležencev, rok, v katerem se naj tečaj vrši in podatke o ostalih pogojih. Stroške za tečaj prevzame dež. kult. svet. Udeleženci morajo za prehrano skrbeti sami.

5. Tečaj za zapečevanje sadja. Da se vsi, ki se s sadjerejo in z razpečevanjem sadja bavijo, natančno poučijo o enotnem zapečevanju sadja, se priredijo v prihodnjih mesecih tozadevni tečaji. Prošnje je treba vložiti na dež. kulturni svet.

6. Tečaj za zatiranje drevesnih škodljivcev. Tečaj se vrši brezplačno in se priredi, če se prijavi najmanj 20 udeležencev.

7. Tečaj za vkuhanje sadja. Traja samo en dan in se vrši za ženske in dekleta v drevesnici v St. Martinu pri Celovcu. Prične se ob 9. uri zjutraj, tako da udeležence, ki se še poprej obvestijo, kateri dan se vrši, lahko pravočasno dospejo na ta kraj. Tečaji za vkuhanje sadja se lahko priredijo tudi po kmetijskih podružnicah, če se prijavi dosti udeležencev, in če je na razpolago primerna kuhinja, dosti orodja, sadja in sladkorja.

Ustanovitev zbiralnic za mleko.

Da se naše mlekarkstvo dvigne, namerava dež. kult. svet ustanoviti zbiralnice za mleko ter preskrbeti tem po potrebi subvencije. Zbiralnice imajo namen, producentom dati možnost, da se mleko zbira, skupno hladi in do transporta shrani, da se mleko prej ne okisa. Za subvencijo pridejo v prvi vrsti organizacije za razpečevanje mleka ter ostale kmetijske organizacije v pošte.

Priziv proti davčnim mandatom.

Posestniki, ki vložijo proti davčnemu mandatu priziv, naj odpošljejo obenem prepis priziva z natančno navedbo dohodninskih razmer (katastralni čisti dobiček, stanje živine, prodaja lesa, dolgovi ter njih obresti, užitek, število nepreskrbljenih otrok itd.) deželnemu kulturnemu svetu s prošnjo, da ta pri davčni oblasti intervenira. Priziv proti davčnim mandatom je treba vložiti v teku treh tednov po dostavitvi mandata.

Velikovski trg. Živina: biki 1—1,20, pitani voli 1,30—1,50, vprežni voli 1,20—1,30, krave 0,80—1,20, telice 1—1,20, teleta 1,70—1,80, svinje 2—2,10, plemenski prašiči 1,80—2, ovce 0,70—1 S za kg žive teže. Žito: pšenica 37, rž 35—37, oves 32, ječmen 33—35, ajda 36—38, krompir 12 g za kg, jajce komad 15 g, sirovo maslo 4,40—5,60 S.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Gradiščanska deželna vlada je razpustila občinski odbor v Neusiedl am See, ker je izginilo iz občinske blagajne 60.000 S. Uradnik Henrik Altenburger je romal v zapor. — Letos pride na vsako osebo 470 S davka. — V Leobnu je prišlo v neki gostilni do prepira. Med potjo domov se je prepir nadaljeval in delavec Kacel je dobil s kolom po glavi; 2 osebi sta bili aretirani. Pozneje je veliko soc. dem. demonstriralo proti Heimwehru. Prihodnji dan so soc. dem. zahtevali, da se obrat v znak protesta za eno uro ustavi. Ker ravnatelj tega ni dovolil, je delavstvo šlo vpijoč v tovarno, metalo kamenje okrog in obrat ustavilo. Popoldne ravnatelj delavcev ni pustil več na delo in od tega časa tovarna stoji. — Neki starki iz Brucka ob Muri je postalo pred kratkim na cesti nenadoma slabo. Neki avtomobilist jo je posadil v svoj avto in je odpeljal domov. Od tega dne je bila starka kar nora na avtomobil. Hodila je peš po več ur daleč in čakala, da bi se ji približal kak avtomobil. Čim je avto privozil mimo, je legla na cesto. Starka je znala prav spretno predstavljati onemoglost in nezavest in vsakdo jo je sprejel v avto. Ker se je to prevečkrat ponavljalo, je policija obvestila avtomobiliste, da jih starka samo vara. — Pri Lincu je strela vžgala 10 posestev. — Mesar pri Solnogradu je kupil bika in ga gnal po cesti domov. Med potjo je bila splašil avto. Bik je zdirjal v drugo nadstropje hotela in napravil po sobah mnogo škode. Letoviščarji so poskakali pri oknih na prosto. Bika so morali pozneje ustreliti, ker ga po cesti ni bilo mogoče spraviti naprej. — Jugoslavija: 27. avgusta popoldne je pričel goreti Seljački dom v Zagrebu. Zgorela je glavna dvorana, v kateri so bili spravljene spomini s pogreba St. Radiča in polno lesenega pohištva, in del strehe nad pročeljem. Škoda znaša nad milijon dinarjev. Zgoreli so tudi vsi drugi spominki na Radiča, ki so bili pripravljene na spominski dan. Požar je opazovalo okrog 2000 ljudi. Preiskava bo ugotovila, ali je bil ogenj podtaknjen ali ne. — Dne 24. avgusta je pri enem od poslopij kamniške smodnišnice položil nekdo zavoj, ki je začel goreti in vžgal dotični objekt. Šele po šestih urah se je dal požar pogasiti. — V Veliki Kikindi je policija odkrila tolpo ponarejevalcev bankovcev. Bankovci po 100 Din so bili zelo dobro ponarejeni. Tiskalni stroj, drugo pomožno orodje in 615 bankovcev po 100 Din je padlo policiji v roke. — V Slavoniji je nek mazač potegnil 5letnemu fantu z bolnim zobom tudi cel jezik iz ust. Fant bo umrl. — Italija: Vas Romeno na južnem Tirolskem je uničil požar. Poleg dveh žensk, ki sta se smrtno zastrupili, in 5 ranjenih, je zgorelo 28 poslopij, krma in žito. — Pri mestu Ivrea so našli o priliki manevrov, ki sta se jih

udeležila tudi kralj in Mussolini, 17 bomb, ki so bile šele pred kratkim položene. — Dne 29. avgusta je divjala v okolici Milana strašna nevihta, ki je povzročila veliko škode. Dva tovarniška dimnika sta se porušila in poškodovala 50 oseb. V bolnišnice je bilo prepeljanih preko 100 ranjenih in 6 mrtvih. — Amerika: Sin tvorničarja gumija v Braziliji je bil na ženitovanjskem potovanju. Naenkrat je opazil, da leži žena poleg njega mrtva. Zdravnik je ugotovil, da ji je pri objemu zlomil tilnik. Zjutraj je skočil v morje in izginil v valovih. — Neki Slasson si je pustil svoj testament napisati na svoj hrbet, da bi ga nihče ne mogel ukrasti. — V New Yorku je iztiril brzovlak podzemne železnice, ki je vozil 2000 ljudi. Nekaj vagonov se je prevrglo in razbilo; medtem pa se je pretrgal tudi električni vod, ki je povzročil v dveh vagonih požar. Nesreča je zahtevala 17 mrtvih in 98 ranjenih. Več ponesrečencem so manjkale glave. — V Baltimore je prišel parnik s šestnajstimi skritimi potniki brez listin, za katere nihče ni vedel. Ko so ladjo razkuževali z žveplom, so slišali iz notranjosti obupne krike: 7 oseb je bilo že mrtvih, ostalih 9 pa so morali takoj prenesti na zrak. — V Ameriki je umrl za kapjo Titman, ki je bil star šele 38 let in je tehtal 192 kg. Dobeluharji so ga izvolili za kralja debeluhov. — Ostale države: Na celem svetu je 2000 mil. ljudi, letni prirastek znaša pol odstotka. Na Azijo odpade 1026, na Evropo 514, na Ameriko 232, na Afriko 146 in na Avstralijo 9 milijonov ljudi. — Vročična kuga na Grškem zavzema vedno večji obseg. Število obolelih se ceni nad 50.000; 300 trgovin je zaprtih, 72 tovarn pa je moralo ustaviti obratovanje. Atene so kakor izumrle. Ni niti ene družine, ki bi ne imela vsaj enega bolnika. Dne 26. avgusta je samo v Atenah umrlo 100 oseb. — Med francoskimi legijonarji na Kitajskem znaša umrljivost na leto 36 odstotkov. — V občini Burg v Švici je župnikov pes napadel nekega otroka. Ko je hotel župnik psa odvrniti, je skočil v svojega gospodarja in ga tako poškodoval, da je umrl. — Berlinska policija je zaplenila doslej 432 motornih koles, ker niso odgovarjala zakonitim predpisom. — V noči 26. avgusta so napadli roparji pri Kielcah na Poljskem osebni vlak. V 100 m dolgem predoru so ga ustavili in v 20 minutah pobrali potnikom vse dragocenosti in ves denar. — Silen orkan je povzročil v okolici Sofije, glavnega mesta Bolgarske, veliko škodo. Do 10.000 dreves je bilo izruvanih in mnogo hiš razkritih. Vihar je podrl tudi več dimnikov in cerkvenih stolpov. Prebivalstva se je polastil velik strah in vse beži v gore.

Žulju čast!

Že je zarumenelo klasje bogato.
Z radostjo kmetič ga gleda...
Že davno pozabil,
Da kaple mu znojne
Ob setvi so padale s čela.
Valovi klasje, nagiba, se klanja,
Na tisoče poklonov podaja.
Komu? Le tebi kmetič se klanja!

Visok zaslužek.

V vseh trgih in vaseh se namestijo osebe kot trgovci.
Lep stalen zaslužek, prostori in kapital nepotreben.
Več pove Matevž Čavko v Kožentavri, p. Unterbergen.

ZA LOV patrone, municije, elektr. lampe, baterije in žarnice, karbid, igralne karte, ribjo moko, cvilhnate brenske vreče, nakup suhih gob, (Herrenpilze) v trgovini

F. MORY v Sinči vasi.
: peje se pošten in zane: lživ učenec z dobro šolsko izobrazbo!

Iščemo sposobne zastopnike

proti najvišji proviziji
in stalnim dohodkom.

Tudi začetniki.

Bankgeschäft Friedrich Knoll
Wien, IV., Argentinierstrasse 29/7.